

OGRANIČENJA I PODSTICAJI U PRIPREMI STRATEGIJA – GLOBALNA KRIZA I PROCES EVROPSKE INTEGRACIJE

Prof.dr Novak Kondić, član Savjeta
projekta

Sarajevo: 24.11.2009.

Uzroci globalne krize

- Slom tržišta stambenih kredita u SAD i njene refleksije na ostale zemlje
- Dužnička, berzovna, bankarska i ekonomska kriza (proizvodnja vrijednosnih papira!)
- Finansijske krize su stari ekonomski fenomen pokazuju snagu koju ne mogu savladati ekonomisti, a prije svega političari!

Sadašnja kriza

Finansijski i politički sistemi su potrošeni

Privatni profiti i društveni troškovi
divergiraju

Novostvorena vrijednost se ne dijeli
ravnomjerno na učesnike

Nesklad proizvodnih snaga i globalnih
političkih odnosa

Rezultat navedenih neuskладjenosti je
globalna neravnoteža između bogatih i
siromašnih.

Finansijske krize

- One su pratilac savremenog (papirnog) novca
- One su nazivnik za:
 - dužničku krizu,
 - bankarsku krizu,
 - berzansku krizu,
 - kursnu/tečajnu krizu i sl.

Jedna od pojava kriza implicira i ostale krize

Korak unatrag

- Neoliberalni kapitalizam interveniše državnim novcem u očuvanje privatnog sektora.
- Da li država treba da mijenja kurs oko samostalnosti privrede?
- Tržište da, ali da li je ono svemoguće i da li država mora ili treba da pomoć dražave?
- Vrijeme koje je pred nama će dati odgovore!

IMF i WB

IMF ima zadatak očuvanja stabilnosti
medjunarodnih finasija

WB ima zadatak da finansira infrastrukturne
projekte i razvoj nerazvijenih zemalja

IMF je poticao razvoj nerazvijenih zemalja,
privatizaciju preduzeća, liberalizaciju vanjske
trgovine, razvoj monetarne politike...

Danas spašavaju vlastite krize i provode
suprotne procese! Šta će vrijeme pokazati?

Vlade članica UN

- Tokom 2008.godine odobreno je 3,8 hiljada milijardi € bankama u vidu pomoći (To je više od GDP Njemčke)
- Od toga:
 1. 311,4 milijarde € u vidu dokapitalizacije
 2. 505,6 -//- za poboljšanje likvidnosti
 3. 33,00 -//- za otkup loše aktive
 4. 2,92 hiljada milijardi € kao garancije za obaveze banaka.

SAD

- U vidu spašavanja banaka i kompanija Vlada SAD je odobrila u 2008.godini 9,2 hiljade milijardi € (12,8 000 milijardi \$)
- To je vrijednost jednogodišnje proizvodnje u SAD!

Bosna i Hercegovina i ekonomska kriza

- U BiH kriza traje od 1990!
- Blagi oporavak i uticaj globalne krize (smanjenje izvoza, smanjenje ino-doznaka,
- Pad zaposlenosti,
- Pad cijena roba i usluga, dostunost ino zajmova za bankarski sektor će biti otežan, smanjenje ino investicija,
- Deficit će se morati pokrivati rezervama!

Politički i privredni ambijent

- Politička kriza produkuje:
 - smanjenje motivacije za rad,
 - odvrćanje stranih investitora,
 - odlazak sposobnih kadrova u inostranstvo,
 - odlazak mladih ljudi van zemlje,
 - neefikasno zakonodavstvo i sudstvo,
 - neizvjesno integrisanje u EU...

Privreda BiH

- Evidentno je smanjenje:
 - izvoza,
 - zaposlenosti,
 - ino doznake,
 - BDP,
 - kreditiranja,
 - strane investicije...

Mogući pravci

- Politička stabilizacija
- Ekonomska konsolidacija
- Identifikovanje privrednih i uslužnih PL koja će nadomjestiti ino kredite, pomoć i potrošeni novac od privatizacije državnog kapitala,
- Povećanje odgovornosti i
- Stvaranje povjerenja između institucija i građana BiH